

CO ČEKÁME OD VOLEB?

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2002</i>
Otázky:	<i>PV.12, PV.13, PI.21</i>
Termín terénního šetření:	<i>20. – 27. 5. 2002</i>
Počet respondentů:	<i>1083</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>6. června 2002</i>
Kód tiskové informace:	<i>PV20606</i>
Zpracoval[/a]:	<i>Jan Červenka</i>

1. Jak dopadnou volby?

V rámci výzkumu Naše společnost 2002 jsme s ohledem na blížící se volby do Poslanecké sněmovny opakovaně zjišťovali, jak lidé odhadují jejich výsledek, pokud jde o vítěze a druhého v pořadí podle počtu získaných hlasů.¹ (viz tab. 1)

Tabulka 1 – **Očekávaná úspěšnost stran a volebních uskupení**

	nejvíc hlasů			na 2. místě			1. nebo 2. místo		
	I	II	IV	I	II	IV	I	II	IV
ODS	34,7	41,2	49,3	29,8	29,5	31,9	64,5	70,7	81,2
ČSSD	34,2	36,7	38,2	30,1	34,3	40,0	64,3	71,0	78,2
Koalice (4K)*	19,6	7,0	4,2	20,8	13,3	11,2	40,4	20,3	15,4
KSČM	2,6	1,8	2,5	7,3	6,5	6,5	9,9	8,3	9,0
jiné strany	0,4	0,7	0,1	0,9	0,5	0,3	1,3	1,2	0,4

Procenta ve sloupcích, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“ a ostatní výroky.

*) včetně odpovědí týkajících se dílčích subjektů

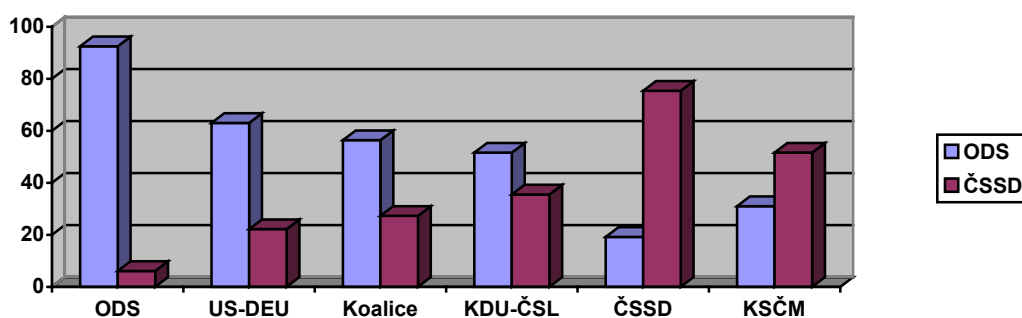
Od konce ledna, kdy toto šetření v souvislosti s nadcházejícími volbami proběhlo poprvé, mají volby z pohledu občanů dva výrazné a vzájemně velmi vyrovnané favority – ODS a ČSSD, jejichž postavení v tomto směru během následujících měsíců dále posilovalo, a to na úkor

¹ Otevřená otázka: „**Pokuste se odhadnout, která politická strana nebo volební uskupení ve volbách do Poslanecké sněmovny získá nejvíc hlasů a která bude na druhém místě.**“

šancí přičítaných třetímu volebnímu uskupení v pořadí podle očekávané úspěšnosti, kterým i po posledním provedeném šetření z konce dubna zůstala „Koalice“ s nevelkým náskokem před čtvrtou KSČM. Pokud jde o vzájemnou pozici ODS a ČSSD, jediný nevelký rozdíl mezi nimi spočívá ve velikosti podílů týkajících se konkrétního umístění – na konci dubna se poněkud častěji věřilo v celkové prvenství ODS, což představuje určitou změnu oproti počátku roku, kdy byly vyhlídky obou stran hodnoceny zcela vyrovnaně i z tohoto hlediska. Tento posun pravděpodobně způsobili lidé, kteří se v průběhu předchozích měsíců přesouvali ze skupiny očekávajících volební úspěch „Koalice“, respektive bývalé „Čtyřkoalice“, mezi ty, kdo předpokládají, že se ve volbách nejvíce prosadí obě nejsilnější strany, přičemž poněkud více inklinovali k předpokladu celkového prvenství ODS. To není až tak překvapující vzhledem k relativně menší programové vzdálenosti mezi bývalou „Čtyřkoalicí“ či současnou „Koalicí“ a ODS v porovnání s analogickou distancí mezi „Čtyřkoalicí“ či „Koalicí“ a ČSSD, která může navádět k celkem logické úvaze, že se bývalí příznivci „Čtyřkoalice“, kteří se případně rozhodnou volit jiný subjekt, budou spíše směřovat k ODS než k ČSSD.

Podle volebních preferencí se ve všech uskutečněných výzkumech celkem přirozeně projevila tendence stoupců jednotlivých parlamentních stran a uskupení relativně častěji věřit ve vítězství své preferované strany. S postupem času, v němž po rozpadu „Čtyřkoalice“ zaznamenaly prudký pokles jí či jejím dílčím složkám do té doby připisované šance na volební vítězství, se ale nakonec plošně prosadilo mínění, že nejvíc hlasů obdrží ODS a ČSSD (viz graf), přičemž ti, kdo se hlásí k ODS, US-DEU, KDU-ČSL či „Koalici“, spíše věří ve vítězství ODS, zatímco stoupců ČSSD a KSČM naopak více očekávají prvenství ČSSD.

Graf č. 1 – Očekávaný vítěz voleb podle stranických preferencí (IV/2002)

2. Co volby přinesou?

Vedle odhadu volebního výsledku se průběžně zjišťovala i povolební očekávání občanů v politické oblasti, v ekonomice a celkově.²

² Otázka pro všechny respondenty: „Poměry se podle Vás po letošních volbách do Poslanecké sněmovnylepší, zhorší nebo nezmění v oblasti politické, v oblasti ekonomické a celkově?“

Tabulka č. 2 – **Poměry po volbách**

	v oblasti politické			v oblasti ekonomické			celkově		
	I/02	IV/02	V/02	I/02	IV/02	V/02	I/02	IV/02	V/02
zlepší se	17	16	20	19	21	23	17	19	18
nezmění se	52	58	55	43	44	44	46	48	51
zhorší se	13	9	10	20	17	19	18	15	17
NEVÍ	18	17	15	18	18	14	19	18	14

Procenta v sloupci

Výsledky ukazují, že od letošních voleb do Poslanecké sněmovny se změny poměrů k lepšímu nebo k horšímu příliš neočekávají. Pokud jde o poměry v oblasti politické, lze říci, že očekávání pozitivních změn převažují nad negativními, u situace v ekonomické oblasti a u celkových poměrů jsou tyto podíly v podstatě vyrovnané. Vedle vždy jednoznačně největšího podílu těch, kteří soudí, že volby nepřinesou změny poměrů v některém z uvedených směrů, se v šetřeních pravidelně objevovala poměrně početná skupina respondentů, kteří na věc nemají vytvořen žádný názor, nebo nevědí, co mají od výsledků voleb očekávat. Její velikost s blížícími se volbami mírně poklesla.

Podle posledních výsledků ve všech směrech zlepšení po volbách častěji očekávají podnikatelé, dotázaní s dobrou životní úrovní, lidé spokojení s celkovou politickou situací a stoupenci ODS, v menší míře pak i ČSSD. Naopak zhoršení všeobecně více předpokládají lidé, kteří nepůjdou volit, u poměrů v ekonomice a u celkové situace větší pesimismus vyjadřují i příznivci KSČM.

Tabulka č. 3 – **Poměry v politické oblasti podle preferencí (V/2002)**

	ODS	Koalice	ČSSD	KSČM	jiné strany	neví	nepůjde volit
zlepší se	40	23	29	17	18	9	2
nezmění se	46	57	54	58	51	66	65
zhorší se	3	8	6	13	16	10	18

procenta ve sloupcích, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

Tabulka č. 4 – **Poměry v ekonomice podle preferencí (V/2002)**

	ODS	Koalice	ČSSD	KSČM	jiné strany	neví	nepůjde volit
zlepší se	48	23	33	14	10	10	3
nezmění se	32	48	43	47	60	50	53
zhorší se	9	17	12	28	25	24	30

procenta ve sloupcích, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

Tabulka č. 5 – **Poměry celkově podle preferencí (V/2002)**

	ODS	Koalice	ČSSD	KSČM	jiná strana	neví	nepůjde volit
zlepší se	36	19	24	11	13	8	3
nezmění se	47	52	56	50	51	52	63
zhorší se	7	14	11	30	27	22	24

procenta ve sloupcích, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

3. Jak se díváme na případné výsledky voleb?

V posledním předvolebním šetření jsme rovněž zjišťovali, jak se občané dívají na různé varianty výsledku voleb z hlediska celkového prvenství jednotlivých politických subjektů podle získaných hlasů, přičemž mezi uvažované subjekty jsme zařadili pouze ty, které mají významnější zastoupení ve stávající Poslanecké sněmovně.³

Tabulka č. 6 – **Hodnocení případného volebního prvenství některých stran**

Prvenství	ČSSD		ODS		Koalice		KSČM	
	cel.	nevol.	cel.	nevol.	cel.	nevol.	cel.	nevol.
přinese								
určitě užitek	9	2	14	3	5	2	4	1
spíše užitek	27	23	18	15	16	11	12	8
ani užitek, ani škodu	36	42	23	27	27	29	19	20
spíše škodu	15	18	26	31	22	24	22	24
určitě škodu	5	6	10	13	14	16	33	36

procenta ve sloupcích, dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“

cel. = celý soubor

nevol. = celý soubor bez voličů příslušné strany

Podle výsledků, které zachycuje tabulka č. 6, se jako obecně nepřijatelnější jeví případné prvenství ČSSD. 36 % všech dotázaných a 25 % dotázaných, kteří nejsou voliči ČSSD, si myslí, že její prvenství by bylo pro společnost přínosem, zatímco názor, že toto eventualita by přinesla škodu, sdílí jen 20 % všech respondentů, respektive 24 % dotázaných bez elektorátu ČSSD. U dalších stran a uskupení pak již vždy více či méně převažují ti, kdo soudí, že vítězství té které strany by přineslo společnosti škodu, nad míněním znamenajícím opak. Z hlediska celého souboru dotázaných přitom za ČSSD, pokud jde o velikost podílu těch, kdo si myslí, že by její vítězství znamenalo přínos, skončila poměrně těsně ODS (s 32 % o 4 procentní body zpět). Její hodnocení ovšem bylo na rozdíl od hodnocení ČSSD mnohem více polarizované – 36 % všech respondentů vyjádřilo mínění, že největší volební zisk ODS by byl pro společnost škodlivý. Mimo elektorát ODS je pak hodnocení jejího případného prvenství jednoznačně negativní – 18 % jej hodnotí pozitivně, 44 % naopak kriticky. U „Koalice“ bylo výrazně méně těch, kdo v jejím případném největším volebním zisku vidí přínos pro společnost (21 %), ale na druhou stranu v rámci celého souboru dotázaných u ní nedošlo v porovnání s ODS k jakémukoli nárůstu podílu negativních reakcí. Mezi nevoliči „Koalice“ je pak její možné prvenství vnímáno méně často jako škodlivé (40 %), než tomu bylo v případě ODS (44 %). Jako celkově nejméně přijatelný z šetření vyplynul případný největší volební zisk KSČM, který více než polovina všech dotázaných (55 %) označila za škodlivý, mezi nevoliči KSČM to bylo dokonce 60 %.

³ Otázka: „**Myslíte si, že naší společnosti přinese užitek nebo škodu, pokud v červnových volbách získá nejvíce hlasů...?**“ (dále viz tabulka č. 6)

Tabulka č. 7 – **Míra užitku volebního prvenství stran**

	Voliči			
	ČSSD	ODS	Koalice	KSČM
První ČSSD	+86	-3	-17	+11
První ODS	-24	+97	-38	-73
První Koalice	-39	-21	+92	-51
První KSČM	-30	-82	-77	+88

rozdíly mezi příslušnými procentními podíly „užitku“ a „škody“

Z hlediska volebních preferencí se celkem pochopitelně stoupenci jednotlivých stran a uskupení vyjadřovali jednoznačně pozitivně o variantě největšího volebního zisku své strany (viz tabulka 7). V případě prvenství ČSSD pak ještě i u stoupenců KSČM převažovalo pozitivní hodnocení nad negativním a příznivci ODS jako celek takovou možnost hodnotili prakticky neutrálně. Pouze mezi voliči Koalice mírně převažovala negativní vyjádření na konto případného prvenství ČSSD. Prvenství ČSSD u příznivců ostatních stran figurovalo vždy hned na druhém místě za vítězstvím preferované strany. Samotní voliči ČSSD ve svém hodnocení případného prvenství jiných stran neprojevovali přílišnou vyhraněnost, přičemž relativně nejvíce výhrad měli k prvenství „Koalice“. Stoupenci ODS projevili největší nadšení pro eventuální vítězství své strany, když – na rozdíl od všech zbývajících stran – jednoznačně nejčastěji v takovém případě volili krajní odpověď „určitě užitek“ (64 %). Společně s příznivci „Koalice“ se jednoznačně negativně postavili k možnosti největšího zisku pro KSČM. Voliči „Koalice“ se vyjadřovali poněkud kritičtěji k případnému prvenství ODS než voliči ODS k prvenství Koalice, přičemž obě skupiny v porovnání s tím podstatně příznivěji hodnotili možnost vítězství ČSSD. Pro příznivce KSČM je nejméně přijatelným vítězem voleb ODS, výhrady však výrazně převažují i k případnému prvenství „Koalice“, byť ne tak výrazně, jako je tomu v obrácené situaci.